

Poznaj marzyciela

Materiał składa się z nagrania tekstu Hanny Januszewskiej-Moszyńskiej "Dal" i ćwiczeń do analizy wiersza. Uczeń opisuje osobę mówiącą w wierszu, porównuje Dal i Codziennosc, uzasadnia swoje zdanie, tłumaczy powiedzenia. W zasobie znajdują się również ćwiczenia gramatyczne, uczeń wskazuje sylaby akcentowane, ćwiczy pisownię trybu przypuszczającego.

Materiał zawiera również 3 ilustracje: fotografię żaglowca oraz grafiki "Zapamiętaj" z definicjami akcentu i pisowni cząstek trybu przypuszczającego. 11 ćwiczeń, w tym 1 interaktywne.

Poznaj marzyciela

licencja: CC 0

Ćwiczenie 1

Czy lubisz marzyć? Zastanów się i uzupełnij zdania:

- *Chciałabym.../Chciałbym...*
- *Mogłabym.../Mógłbym...*

Uzupełnij

//

Zapamiętaj!

Akcent w języku polskim pada najczęściej na drugą sylabę od końca, ale w czasownikach w trybie przypuszczającym (z częstką -by) pada na trzecią sylabę od końca w 1., 2., 3. osobie liczby pojedynczej i 3. osobie liczby mnogiej oraz na czwartą sylabę od końca w 1. i 2. osobie liczby mnogiej.

licencja: CC 0

Ćwiczenie 2

Przyjrzyj się poniższym zapisom odmiany czasownika *marzyć*. Pogrubiona czcionka oznacza sylabę akcentowaną, którą wymawiamy z większym naciskiem. Postaraj się przeczytać na głos wyrazy z właściwym akcentem. Co obserwujesz?

marzyłbym **marzy**libyśmy

marzyłyś **marzy**libyście

marzyłby **marzy**łby

marzyłabym **marzy**łybyśmy

marzyłabyś **marzy**łybyście

marzyłaby **marzy**łby

Ćwiczenie 3

Powtórz na głos odmianę czasownika *marzyć* w trybie przypuszczającym, zwracając uwagę na akcent.

Ćwiczenie 4

Zaznacz w wyróżnionych czasownikach na zielono sylaby akcentowane, a na czerwono nieakcentowane.

Czasem, gdy wstać mi się nie chce,
bo świt jest szary i zimny,
to chciałbym, wiecie, zbudzić się,
choćby na krótko – kimś innym.

Miałbym kudłaty, rudy łeb,
nie blond jak jakiś kurczak,
płynąłbym łajbą piracką – het,
banderą wicher by furczał!

A na banderze: czaszka i
na krzyż piszczele – dwa gnaty,
i ta bandera tłu kłaby
nad moim łbem kudłatym.

Nikt by nie wołał: „Sprzątnij!”, „Wróć!”,
„Włóż sweter!”, „Weź ciepły szalik!”
Po oceanach mógłbym pruć
wciąż dalej, dalej, dalej.[...]

Dal

Hanna Januszewska-Moszyńska, Dal,

Zapamiętaj!

Cząstki **-bym**, **-byś**, **-by** itd. piszemy łącznie z czasownikiem w formie osobowej, jeśli występują **po** nim, np. *mógłbym*, *wzięłabym*.

Te same cząstki piszemy rozłącznie, jeśli występują przed czasownikiem, np. *bym obracał*, *by tłukł*.

Ćwiczenie 5

Wyszukaj w wierszu czasowniki w trybie przypuszczającym. Zapisz je tutaj lub w zeszycie.

Uzupełnij

Jak głośno przeczytać wiersz?

Ćwiczenie 6

Spróbuj przeczytać wiersz, pamiętając o właściwej intonacji. Zwróć uwagę na znaki interpunkcyjne: przecinek, myślnik, wykrzyknik, dwukropek, nawias, kropkę. Pamiętaj też o poprawnym akcencie wyrazowym.

« Hanna Januszewska-Moszyńska

Dal

Czasem, gdy wstać mi się nie chce,
bo świt jest szary i zimny,
to chciałbym, wiecie, zbudzić się,
choćby na krótko – kimś innym.

Miałbym kudłaty, rudy łeb,
nie blond jak jakiś kurczak,
płynąłbym łajbą piracką – het,
banderą wicher by furczał!

A na banderze: czaszka i
na krzyż piszczele – dwa gnaty,
i ta bandera tłukłaby
nad moim łbem kudłatym.

Nikt by nie wołał: „Sprzątnij!”, „Wróć!”,
„Włóż sweter!”, „Weź ciepły szalik!”

Po oceanach mógłbym pruć
wciąż dalej, dalej, dalej.

Ciałbym **cyklony rufą** w pół,
bez szala i rozpięty,
i wichry by mi skórę tłukł
od szyi aż po pępek.

Ster bym obracał, rwąc przez **szkwał**,
aż łapy bym zakrwawił.
Lecz z łap skrwawionych bym się śmiał
i strachem bym się bawił.

I pchałbym się pod szum, pod wiatr,
wciąż naprzód, wciąż donikąd,
w nieznany świat, w daleki świat
z burzami i z muzyką.

Lecz budzik (szelma – wie, co mus!)
wdarłby się w dziki cyklon.
Wtedy bym szybko zmienił kurs –
w siebie z powrotem wniknął.

Więc oczy bym otworzył i
zobaczył to, co zawsze:
podłogę, okno, szafę, drzwi,
codzienne, zwykłe, nasze.

Wtedy już mógłbym szybko wstać,
wypić codzienne mleko,
lecz musiałbym się cicho śmiać,
jak ktoś, co był daleko.

A potem wdziałbym sweter (niech!),
wziąłbym ten głupi szalik,
bo wszystko nic i pusty śmiech,
gdy się przybywa z dali.

Ćwiczenie 7

Posłuchaj teraz nagrania recytacji wiersza. Czy twoja interpretacja głosowa tekstu bardzo się różni od wersji aktora? Dlaczego? Uzasadnij swoje zdanie.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

O marzycielu czyta Krzysztof Kulesza
Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego

O marzycielu czyta Krzysztof Kulesza O marzycielu czyta Krzysztof Kulesza Źródło:
Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego.

Ćwiczenie 8

Zgromadź informacje na temat osoby mówiącej w wierszu, odpowiadając na poniższe pytania. Zanotuj swoje spostrzeżenia tutaj lub w zeszytcie.

- Kim jest postać mówiąca?
- O czym marzy?
- Co lubi?
- Czego nie lubi?
- Jaka jest? Nazwij jej cechy charakteru.
- Dlaczego godzi się na sweter i nawet na „głupi szalik”?
- Co czuje osoba mówiąca w wierszu? Nazwij te emocje.

Uzupełnij

Ćwiczenie 9

Porównaj dal i codzienność ukazane w wierszu. Przerysuj tabelkę do zeszytu i ją uzupełnij.

Dal	Codziennosc
łajba piracka, bandera, cyklon	
kudłaty, rudy łeb	
	bezpieczeństwo
	ciepły szalik, mleko
przygoda	
wolność	

Ćwiczenie 10

Gdzie znajduje się tytułowa dal? Uzasadnij swoje zdanie, przywołując odpowiednie fragmenty wiersza.

Uzupełnij

Ćwiczenie 11

Wytłumacz, co znaczą powiedzenia:

- *odejść w siną dal,*
- *kogoś ogarnął pusty śmiech.*